

BOEKBESPREKING.

Prof. Dr. L. G. M. BAAS BECKING: *Geobiologie of Inleiding tot de milieukunde*. (Den Haag. W. P. van Stockum en Zn. 8vo. 264 p.p. 64 illustraties. Ingen. f 3.90. Geb. f 4.90.

Ik moet u waarschuwen, dat dit een nog al „geleerd” boekje is. Men zou het semi-populair kunnen noemen. Maar wanneer ik u zeg, dat het ontstaan is uit een reeks van voordrachten voor de Maatschappij Diligentia in den Haag en dat Baas Becking een van de bevoorrechten is, die hun kennis op bijzonder klare en boeiende wijze weten mede te deelen, dan scheidt ge weer moed en pakt ge eens een stuk natuurwetenschappelijke lektuur aan, dat weer eens iets anders en beters is dan een praatje bij een plaatje.

We kunnen ons het leven van plant of dier niet denken zonder het milieu: den bodem met het water, de lucht, het klimaat. Planten en dieren in tuinen en parken geven ons slechtsmatige voldoening, omdat zij meestal uit hun natuurlijk milieu zijn gerukt en we twijfelen er aan, of ze ons wel alles te zien geven, waartoe ze in staat zouden zijn. en of ze wel alles krijgen, wat hun toekomt.

Daarom zien we het liefst inheemsche planten en dieren in de „vrije natuur”. Die „vrije natuur” dat is het milieu en het voornaamste element van het milieu is de bodem met het water. Nu komt het er op aan, om dit milieu in zijn verschillende vormen te leeren kennen, met zijn physische en chemische eigenschappen en in het bijzonder die, welke voor het leven van belang zijn. Ook komt het er op aan, om te weten, welchen invloed de levende wezens zelve weer op hun milieu uitoefenen. Natuurlijk is het onmogelijk, dit alles in een kort bestek voldoende te behandelen en Baas Becking heeft zich daarom beperkt tot de lagere organismen in het milieu, dat water ten grondslag heeft, het milieu van sloot en plas en zee en zelfs de pekelplassen. En nu is hij in de gelegenheid, om uitvoerig in bijzonderheden te treden over de gassen en andere opgeloste stoffen en hun wisselwerkingen onder elkander en de levende wezens.

Uiteraard krijgen de oligotrophe heideplassen een goede beurt, maar ook het eutrophe water wordt niet vergeten en uit zijn rijke ervaring vertelt Baas Becking ook allerlei merkwaardigs van de pekelplassen en de „alkali” uit Amerika.

Dit boek is een groote aanwinst voor onze natuurwetenschappelijke litteratuur, zij het dan ook „semi-populair”. Ik twijfel er niet aan, of wij zullen er nog dikwijls op terugkomen.

JAC. P. TH.

J. W. VAN DIJREN: *Organogene Dünenbildung, eine geomorphologische Analyse der Dünenlandschaft der West-Friesischen Insel Terschelling mit pflanzensoziologischen Methoden*. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhof, 8vo 304 p.p. met vele teekeningen, foto's en kaarten).

Alweer een boek, onmisbaar voor biologen en geografen en voor iedereen, die zich een goede voorstelling wil vormen van ons duinlandschap, weldra helaas het eenige levende natuurlijke landschap van Nederland. Al het overige is cultuur, met uitzondering dan van enkele stukjes, die als „natuurmonumenten” beschermd worden. En dan ook nog de stranden en oevers. Ook mankeert er nog veel aan, dat wij de duinen een natuurlijk landschap zouden durven noemen, maar dat kan nog wel in orde komen, wanneer we onzen zin krijgen met de konijnen en de waterleidingen en nog een paar zaken. Daar is goede kans op, vooral op de Noordzee-eilanden.

Daarom is het zoo goed, dat Van Dieren in zijn doorwrochte en oorspronkelijke studie ons leert, hoe een natuurlijk duin ontstaat en blijft voortbestaan. Wij wisten natuurlijk al lang, dat zonder plantengroei geen duin kan gevormd worden en de lof van de duinvormers is al dikwijls gezongen. Maar Van Dieren licht ons nog eens van begin af aan in omtrent den aard van het duinzand en hoe de duinen door de verweeringsproducten van verschillende mineralen uit het zand zelve, door de producten van het aanspoelsel en eindelijk de zouten uit het zeewater zelf nog een zeer achtbaren graad van vruchtbaarheid kunnen verkrijgen en er komt al spoedig genoeg plantengroei, om de duinen vast te leggen. Door overvloedigen plantengroei en flinke

hu musvorming kunnen zelfs vlak aan zee duinen spoedig stabiel worden. Maar waar het plantenbeeld verbroken wordt, maakt de wind kuilen en gaten en dan gaat het duin wandelen, zich steeds vervormend.

Wat Van Dieren vertelt van de wandelbaan van de Koegelwiek klinkt haast episch. Heel in 't Oosten van Terschelling ligt nog zoo'n wandelaar en Kooiplakslid op Vlieland is misschien de mooiste. Het is zonde en jammer en overbodig, om zulke duinen vast te leggen, ten slotte verankeren ze wel uit zichzelf.

Van Dieren is maar matig ingenomen met de „Kroonpolders” en hun kunstmatig versnelde duinvorming. Daarbij toch is de aanvankelijke plantengroei geheel uitgeschakeld en zoo ontstaan dan innerlijk vooze zandwallen. Terecht zegt hij dat de biologie alleen de juiste aanwijzing kan geven voor een verzorging van het duinlandschap.

Zeer belangrijk voor verdere duinstudie is het, dat van Dieren een heel systeem van duinvormen heeft opgesteld. Wij komen daar nader op terug. En buitengewoon interessant zijn allerlei historische uitweidingen, waaronder wij ook aantreffen het relaas over de herkomst van de Lepeltjesheide, dat onze lezers reeds kennen.

Het werk is gebaseerd op een langjarige en zeer minutieuze bestudeering van de duinen van Terschelling. Zeer loonend zal het zijn, om onze overige duinen daarmede te vergelijken. Vlieland vertoont veel overeenkomst met Terschelling, maar Texel is dadelijk anders.

Toen de rector-magnificus van de Amsterdamsche universiteit aan Van Dieren mededeelde, dat hij op grond van dit proefschrift *met lof* bevorderd was tot Doctor in de Wis- en Natuurkunde merkte Zijn Hooggeleerde op, dat evenals wij nu nog na ruim zestig jaren profijt hebben van Holkema's Flora der Noordzee-eilanden de Organogene Dünenbildung in de heele twintigste eeuw een grondslag en een aansporing zal vormen voor de studie der duinen.

Wij sluiten ons bij deze uitspraak gaarne aan.

Dr. W. BEYERINCK: *Sphagnum en Sphagnetum*. Mededeeling No. 6 van het Nederlandsch Biologisch Station. (Amsterdam: W. Versluys, ingen. f 1.50).

Het zal onze lezers en vele anderen met hen zeker verheugen, dat de artikelen van Dr. BEYERINCK, die onder den titel *Sphagnum en Sphagnetum* in jaargangen 1932 en 1933 in „De Levende Natuur” verschenen, thans in een handig boek worden gepubliceerd. Wij hebben daarmee nu wel boven alle landen van Europa het beste en het fraaist en rijkst geïllustreerde werk over de veenmossen van het eigen land en aangrenzend gebied en hopen dat de impuls, die hierdoor gegeven wordt aan de studie van een der allerbelangrijkste plantengroepen niet alleen vreugd en voldoening moge verschaffen aan de natuurvrienden, maar ook moge strekken, om het behoud te verzekeren van sphagnum-landschappen van voldoende uitgestrektheid en veilig gelegen. De cultuur staat met *Sphagnum* niet op goeden voet. JAC. P. TH.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Bloeddorstige egels. In een vorig nummer ontleenden wij aan het „N. v. Fr.” interessante mededeelingen over bloeddorstigheid van egels.

De heer A. Postma schrijft daaromtrent aan genoemd blad:

Er zijn twee soorten van egels: een met een hondensnuit (spits) en een met een varkenssnuit (plat). Laatstgenoemde houdt zijn naam van „stikelbaerch” hoog, maar eerstgenoemde soort is kwaadaardig. Inderdaad krijgen bunzings vaak de schuld van wat in werkelijkheid een egel met een hondensnuit misdreven heeft.

En uit Rijs wordt aan het blad gemeld:

Toen wij dit voorjaar een pluimveebedrijf gingen exploiteeren, vroegen wij den boschwachter naar eventueele aanwezigheid van pluimvee-vijanden. Tot onze groote verbazing noemde hij in de eerste plaats den egel en pas in de tweede plaats de kraaien en de eksters. De laatsten